

Medicinska fakultetens kansli
Emma Roybon, Forskningsadministrativ chef

Information om jävsregler samt interna föreskrifter för jäv inom forskarutbildningen

Föreskrifter för jäv inom forskarutbildningen

Det finns i Förvaltningslagen åtta olika jävsgrunder. För mer information om alla jävsgrunder, se bilaga 1. Det finns ett antal olika situationer under en forskarutbildning då en jävssituation kan uppstå. Ett exempel är mellan handledare och doktorand. Handledare och forskarstuderande bör upprätthålla en professionellt hjälpsam personlig relation och undvika privata förhållanden som riskerar att försätta parterna i jävssituationer och på så vis utlösa intressekonflikter på arbetsplatsen. Ett annat exempel är mellan handledare som handleder samma doktorand. Om ett privat förhållande ändå uppstått är det handledarens och den forskarstuderandes ansvar att snarast ta initiativ till handledarbyte.

Även inför examination finns en risk för jäv och i detta sammanhang är det mellan handledare/doktorand och ledamöter/opponent. Grund till jäv kan baseras på tidigare samarbeten som kan ta sig uttryck som gemensamma publikationer, forskaranslag och ansökningar, delat handledarskap eller liknande.

Forskarutbildningsnämnden har identifierat ett antal tillfällen och mellan vilka parter under en forskarutbildning då jäv riskerar att uppstå. Nedan följer en beskrivning av dessa situationer samt hur jäv kontrolleras och intygas.

Tillfällen då jäv kan uppstå	Mellan vilka parter jäv kan uppstå	Hur jäv kontrolleras/intygas
Vid etablering av projektplan	Jäv kan förekomma mellan handledarna (<i>nära förhållande/släktskap</i>).	Huvudhandledaren ska göras uppmärksam på att det inte får föreligga jäv handledarna emellan, och att detta ska intygas i samband med antagningen.
Vid antagning	Jäv kan förekomma mellan handledare eller mellan handledare /doktorand (<i>nära förhållande/släktskap</i>).	Samtliga berörda ska intyga på antagningsblanketten att jäv inte föreligger.

<p>Vid handledarbyte/tillägg</p>	<p>Jäv kan förekomma mellan handledare eller mellan handledare/doktorand (<i>nära förhållande/släktskap</i>).</p>	<p>Samtliga berörda ska intyga på blankett för handledarbyte att jäv inte föreligger.</p>
<p>Examination av kurser och portfolio</p>	<p>Jäv kan förekomma mellan examinator och doktorand (<i>nära förhållande/släktskap</i>).</p>	<p>Berörda ska själv upplysa om jävet, genom att kontakta ordförande i FUN och meddela jäv.</p>
<p>Genomförande av halvtidskontroll</p>	<p>Jäv kan förekomma mellan granskare och doktorand/handledare (<i>nära förhållande /släktskap, delade handledaruppdrag</i>).</p>	<p>Berörda intygar på intyget för genomförd halvtidskontroll att jäv inte föreligger.</p>
<p>Disputation/licentiatexamination</p> <p>Inför disputation och licentiatexamination tillämpar Medicinska fakulteten Vetenskapsrådets (VR) jävsregler. Av VR's tillämpningar framgår följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jäv föreligger vid vetenskapligt samarbete och samproduktion som ägt rum under den senaste fem årsperioden. En gemensam artikel är tillräckligt för att räknas som samproduktion. • Jäv kan föreligga under en längre tid än fem år om ett nära samarbete förekommit. • Doktorand- och handledarförhållande bedöms som jäv oavsett hur lång tid tillbaka samarbetet ägt rum. • Undantag från femårsregeln kan göras vid samarbete i form av multicenterstudier, vilket bedöms från fall till fall. Berörda parter skall då skriftligen intyga att inget jäv föreligger. <p>Betygsnämndsledamöter och opponent ska därför vara helt</p>	<p>Jäv kan förekomma mellan opponent /betygsnämnd och doktorand/handledare. (<i>nära förhållande /släktskap, sampublicering eller samarbete</i>).</p> <p>Jäv kan förekomma om handledaren är editor för tidskrift där doktoranden publicerat ingående delarbete.</p>	<p>Doktorand och handledare intygar att jäv inte föreligger vid anmälan om examination.</p> <p>Handledarna anger i handledarutlåtandet som bifogas anmälan om de är editor i någon av de tidskrifter där delarbeten publicerats. Det behöver inte innebära jäv, men får bedömas i varje enskilt fall, särskilt om det förekommer någon form av systematik.</p>

fristående från både doktorand, handledare och projekt.		
---	--	--

För alla ovanstående situationer gäller följande för biträdande prefekter med ansvar för forskarutbildningen (FU-prefekter) och ordförande i forskarutbildnings-nämnden (FUN):

- FU-prefekter bedömer inte sina egna projektplaner. I dessa fall går bedömningsuppdraget över till institutionens prefekt.
- FU-prefekter bedömer inte antagning för sina egna doktorander. I dessa fall går bedömningsuppdraget över till annan FU-prefekt.
- FU-prefekter bedömer inte egna doktoranders individuella studieplaner. I dessa fall beslutar FU-prefekt vid annan institution.
- FU-prefekt intygar inte halvtidskontrollen för sina egna doktorander. I dessa fall går uppdraget över till FU-prefekt vid annan institution.
- FU-prefekter bedömer inte sina egna doktoranders portfolio vid halvtidskontrollen eller examinerar dem inför disputation. I dessa fall går bedömningsuppdraget över till kursansvarig, annan FU-prefekt eller ordförande i FUN.
- FU-prefekter bedömer inte disputationsanmälan för sina egna doktorander. I dessa fall går bedömningsuppdraget över till prefekt.
- Ordförande i FUN bedömer inte projektplaner, antagningar eller disputationsanmälan för sina egna doktorander. I dessa fall går bedömningsuppdraget över till vice ordförande i FUN.

Jäv kan även uppstå under doktorandutbildningen under perioder som ligger emellan ovanstående granskningstillfällen. Eftersom det enligt Förvaltningslagen i första hand är den jävige själv som ska upplysa om jävet, ska den jävige göra detta genom att kontakta FU-prefekten och meddela jäv.

Bilaga 1.

Vad innebär jäv?

Enligt förvaltningslagen är jäv en omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till en beslutsfattare, ledamot eller handläggares opartiskhet/objektivitet vid handläggningen av ett ärende. Jävsreglerna gäller vid all handläggning, vilket inkluderar beslutsfattande, av ärenden inom universitetet. Beslutsfattare och handläggare på olika nivåer inom universitetet måste alltid iaktta objektivitet i sin hantering av ärenden, vars utgång de kan påverka.

I förvaltningslagen 11 § finns åtta olika jävsgrunder som delas in i fem olika grupper.

1. Sakägar-, intresse- och släktskapsjäv

Sakägarjäv föreligger vid handläggning av ett ärende där saken angår handläggaren själv. Intressejäv innebär att ärendets utgång kan medföra synnerlig nytta eller skada för handläggaren eller någon närstående till denne. Släktskapsjäv föreligger om ärendets utgång kan medföra synnerlig nytta eller skada för någon till handläggaren närstående person. Exempel på släktskapsjäv är att examinera sina egna barn eller annan närstående. Jävet omfattar i dessa fall såväl konstruktionen av provet som genomförandet av examinationen.

2. Ställföreträdarjäv

Ställföreträdarjäv uppkommer om handläggaren eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång.

3. Tvåinstansjäv

Tvåinstansjäv är begränsad till överklagandeärenden, underställningsärenden och tillsynsärenden. En och samma person får inte handlägga ärenden i två instanser, t ex fakultetsnämnd och Överklagandenämnden för Högskolan.

4. Ombuds- och biträdesjäv

Ombudsjäv föreligger om den som handlägger ett ärende fört talan som ombud i saken. Biträdesjäv föreligger om den som handlägger ett ärende mot ersättning biträtt någon i saken.

5. Grannlagenhets- eller delikatessjäv

Denna jävsgrund syftar till att fånga upp de situationer som inte täcks av de övriga jävsgrunderna. Exempel på omständigheter som kan falla under denna punkt är nära vänskap med eller beroendeförhållande till den som saken angår eller medförfattarskap med en som söker anställning om samarbetena varit många och nära i tiden.

Vad gör man i en jävssituation?

Förvaltningslagen anger att "den som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom, ska självantaga sig tillkänna".

Den som är jävig i ett ärende som föreligger för behandling vid sammanträde ska inte bara avstå från att yttra sig eller delta i omröstning utan bör också lämna sammanträdet när ärendet skall behandlas.

Det är i första hand den jävige själv som ska upplysa om jävet. Det är vars och ens skyldighet att göra detta. Om en jävsfråga väcks av annan är myndigheten skyldig att snarast besluta i jävsfrågan.